

Notitie aan de gemeenteraad

Onderwerp: externe inhuur 2026, ziekteverzuim en bestemmingsreserve personeel

Kernboodschap

De externe inhuur in 2026 blijft op totaalniveau in lijn met de afgelopen jaren, maar de begroting wordt naar verwachting overschreden doordat ziektevervangingskosten onvoldoende voorspelbaar en onvoldoende structureel afgedekt is. Daarom wordt voorgesteld een bestemmingsreserve personeel van € 1,5 miljoen te vormen, zodat incidentele pieken in ziektevervangingskosten kunnen worden opgevangen zonder dat de reguliere bedrijfsvoering of begrotingsdiscipline onder druk komt te staan.

Samenvatting

- De externe inhuur in 2026 wordt geraamd op circa € 4,8 miljoen tegenover een begroot bedrag van € 3,65 miljoen;
- De verwachte overschrijding van € 1,15 miljoen wordt uitsluitend veroorzaakt door ziektevervangingskosten; de reguliere en geplande externe inhuur blijft binnen de beschikbare begrotingsruimte;
- Het ziekteverzuim, met name langdurig verzuim, leidt tot directe druk op de inzetbaarheid van de organisatie en tot vervangingskosten die vooraf moeilijk exact zijn te ramen;
- De huidige begrotingssystematiek biedt onvoldoende ruimte om incidentele pieken in ziektevervangingskosten op te vangen;
- Voorgesteld wordt om een bestemmingsreserve personeel van € 1,5 miljoen te vormen.

Ontwikkeling externe inhuur

De gemeenteraad is de afgelopen jaren op verschillende momenten geïnformeerd over de ontwikkeling van externe inhuur binnen de gemeente Harlingen. Daaruit blijkt dat de organisatie meer grip heeft gekregen op de inzet en monitoring van externe inhuur. Tegelijkertijd blijft externe inzet noodzakelijk voor continuïteit, specialistische kennis, projectmatige opgaven en tijdelijke ondersteuning.

Voor 2026 wordt de externe inhuur geraamd op circa € 4,8 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op de realisatie tot en met april 2026, aangegane verplichtingen, bekende

vervangingsinzet en een extrapolatie voor de rest van het jaar. Tegenover een begroot bedrag van € 3,65 miljoen betekent dit een verwachte overschrijding van € 1,15 miljoen.

Deze overschrijding hangt uitsluitend samen met ziektevervanging. De reguliere externe inzet voor specialistische kennis, projecten en tijdelijke ondersteuning is vooraf gepland en financieel afgedekt. Daarmee is niet de totale omvang van externe inhuur het primaire knelpunt, maar de beperkte voorspelbaarheid en financiële dekking van vervangingskosten bij ziekteverzuim.

Ziekteverzuim als bestuurlijk en organisatorisch vraagstuk

Ziekteverzuim is niet alleen een financieel risico, maar ook een organisatievraagstuk. Langdurig verzuim heeft directe gevolgen voor de inzetbaarheid van teams, de continuïteit van dienstverlening en de noodzaak om tijdelijke vervanging in te zetten. In 2025 bedroeg het ziekteverzuim in Harlingen circa 5,6%, tegenover een landelijk gemeentelijk gemiddelde van 7,1%. In de periode januari tot en met mei 2026 bedraagt het verzuim 7,8%.

Vooraf de opbouw van het verzuim vraagt aandacht. Een relatief klein deel van de verzuimgevallen is langdurig, maar deze groep veroorzaakt het grootste deel van het aantal verzuimdagen en daarmee de grootste vervangingsbehoefte. Dit maakt gerichte sturing noodzakelijk: niet alleen op kostenbeheersing, maar ook op preventie, begeleiding, re-integratie en tijdige managementinformatie.

De organisatie zet daarom sterker in op actieve verzuimsturing. Management en HR volgen langdurig verzuim gerichter, beoordelen tijdig welke inzet nodig is voor continuïteit en benutten de uitkomsten van een externe analyse om verbetermaatregelen scherper te formuleren. Daarmee wordt de financiële maatregel verbonden aan inhoudelijke sturing op inzetbaarheid en duurzame terugdringing van verzuim.

Voorstel aan de raad

De raad wordt gevraagd in te stemmen met het vormen van een bestemmingsreserve personeel van € 1,5 miljoen. Deze reserve wordt gevoed uit het positieve rekeningresultaat 2025 en uitsluitend ingezet voor aantoonbare, tijdelijke personele knelpunten die samenhangen met ziektevervanging.

De bestemmingsreserve lost niet het ziekteverzuim zelf op, maar zorgt ervoor dat incidentele pieken in vervangingskosten beheersbaar blijven. Daarmee ontstaat een realistischer financieel kader: reguliere externe inhuur blijft binnen de begroting, terwijl

onvoorspelbare vervangingskosten bij ziekte afzonderlijk en transparant worden opgevangen.

Het voorstel heeft daarmee twee doelen. Ten eerste voorkomt het dat incidenteel hoog ziekteverzuim leidt tot druk op de exploitatie. Ten tweede dwingt het tot expliciete verantwoording over de inzet van de reserve, zodat de raad zicht houdt op de ontwikkeling van verzuim, vervangingskosten en de effectiviteit van de ingezette maatregelen.

Vervolg

In aanloop naar de begroting 2027 wordt een nadere analyse uitgevoerd naar het ziekteverzuim, de kosten van ziektevervangende en de passende structurele budgettering. Daarbij wordt ook betrokken wat de externe analyse oplevert over de huidige verzuimaanpak, de rol van management en HR en de mogelijkheden om langdurig verzuim gericht terug te dringen.

De uitkomsten worden verwerkt in de begroting 2027 en, voor zover relevant, met de raad gedeeld. Daarmee wordt de bestemmingsreserve gekoppeld aan een breder verbetertraject: financiële stabiliteit op korte termijn en versterkte sturing op inzetbaarheid en verzuim op langere termijn.